

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A nemzetgazdasági mozgalom.

III.

Bármennyire fontosak és bajosan megoldhatók ezen felülről lefelé ható nemzetgazdasági mozgalomnak alapját képező, az adóztatás czélszerű és igazságos beosztására vonatkozó kérdések, csökken veszélyességük az által, hogy a törvényhozó tényezők hatáskörébe tartoznak és, hogy a megváltozott nézetek is kielégíthetők.

Másképen áll a dolog az alulról felfelé ható nemzetgazdasági mozgalomra nézve, mely jelenleg tagadhatlanul a gerjedés stádiumába jut és többé-kevésbé a társadalom egész szervezetének felforgatását tartja szem előtt. A mérsékeltbb vezérférfiak persze a létező szervezetnek csak módosításáról szólnak, de jól tudják, hogy a mint azt hevesebb társaik nem is tagadják, hogy a módosításhoz csak az erőszak, tehát a kényszerített felforgatáshoz juthatnak.

E mozgalom tényleges alapja a birtokviszonyok egyenlensége. A tulajdon elkülöníthetetlenül van összekapcsolva az emberi természettel. Lényege az énnék, minden egyén személyiségének, mely utóbbi lényét képezi. Már a gyermekiség öntudatlan korában is az ész első jelentkezése a tulajdonszerzés vágyában mutatkozik, melynek tudata tölti el és kormányozza az emberi lelket ébredésétől fogva kialakulásáig. Főnyilvánulása a külső dolgok elsajátítása, mely az akarat legfontosabb nyilatkozata, mely nélkül hiszen ember nem is képzelhető. A tulajdon azonkívül legfontosabb rugója az emberi tevékenységnek, az anyagi és szellemi törekvéseknek, akár a mindennapi szükségletek megszerzésére; akár bizonyos feleslegre törekszenek, akár pedig szellemi téren történik e tevékenység, mert az ismeret és tudás szerzését is személyes tulajdonnak tekinti az ember. Minden munkának czélja, hogy tulajdont szerezzen. Bármint okoskodjanak ellenkező véleményü sophisták, a tulajdon el nem választható az ember természetétől, személyiségétől, szabadságától, képességei fejlesztésétől és alkalmazásától.

De a tulajdonnal együtt a birtokviszonyok különbözősége is életbe lépett. Itt is feltétlenül a természet működik. A szellemi és testi tehetségek és sajátságok magukkal

hozzák, hogy a munka mérve és jelentékenysége szerint különböző eredményt szül. Más és más talaj és égalj, az egymáshoz közel fekvő vidékeken is, a természeti viszonyok változatossága és ezek behatása az ember természetményeire és sok más természetes ok a szerzés a tulajdon különbözőségét okozzák. Oly népnél, mely csak egy foglalkozásnak földmívelésnek, vadászatnak, sőt az állattenyésztésnek él, e különbözőség a mennyire annyira kiegyenlítik egymást, úgy, hogy a birtok bizonyos fokon megmarad.

Amint azonban létrejönnek ipar és kereskedelem, különbözőnek kell, hogy legyen a szerzésnek is, mely természetesen földbirtokra is igényt tart, megváltoztatja a birtokviszonyokat, felforgatja őket és a nagygazdagságtól a teljes szegénységig a legkülönbözőbb vagyoni állapotokat eredményezi. Ehhez járulnak még a történeti események is, a milyenek a háború és hódítás, mely utóbbi felosztja a népet győzőkre és legyőzöttekre, uralkodókra és szolgákra, előkelőkre és elnyomottakra és ezzel a birtok különbözősége hosszú időre meg van állapítva.

Ha ez tehát a társadalmi élet természetszerű és történeti következménye, nem segíthet semmiféle elmélet, a mely az ellenkezőt czélozza. Az ellenfelek főelve, hogy minden ember egyenlő joggal születik és a jog sérthetetlen java. E tanban azonban tökéletes tévedés rejlik. Az ember tehetségeinek fejlesztésére és alkalmazására nézve születik azonos joggal. Minden eszközre és térre, melyet a társadalom nyújt, minden embernek hasonló joga van, de itt a jogazonosság megszűnik. Egyik embernek nem lehet joga a másik munkájának jövedelmére. Mit képessége és törekvései létrehoznak, arra csakis az illető egyénnek van joga, de senki másnak. Az összeség létezetése és működhetése céljából, a munka jövedelme egy részét követelheti, de nem is többet. Hiszen különben a tunya a szorgalmas jövedelmére tartana igényt, a pazarló a takarékoséra, az ügyefogyott az ügyesére, a fejletlen nem iparkodó a nagy fáradsággal fejlett és buzgóan törekvő jövedelmére tartana igényt.

Minden rendszer, mely tagadja ezen jogot, a munkának gyümölcsére való jogát, tagadja saját elvét, mert munkája gyümölcsére vonatkozó joga is mindenki joga, mely

Lapunk mai száma 8 oldalra terjed.

szintén az emberrel születik. Láthatni ebből, hogy a kommunizmus és a szocializmus nézete nemcsak természetellenes, de nyilván észteni tévedés is, mely saját elve ellen szól. Ha megvalósulna a szocializmus elve, mely a tulajdont megszüntetné és mint a jövő minden terményét mindenkinek széosztaná, az embert mélyen az állat alá süllyesztené, mert tökéleten rabbá és akaratnélkülivé tenné, átalakítaná az összeséget óriási laktanyává, melyben az egyén nem volna csak szám, nem jelentene egyebet, mint a nagy mechanikus óraműnek egy szegét. Végre az összeség teljesen lehetetlen szervezet volna, mely a következő pillanatban borzasztóságán hajótörést szenvedne.

Épöly badarok, mint képzelgősek azon eszközök, melyeket ajánl a szocializmus. Minden telek, az egész föld az összeségé legyen, ő ossza fel és művelje! Mily parcellirozás pl. 45 millió német között! Látni való dolog, hogy ezáltal a jóra való és haladó művelése, jövedelme a teleknek megszűnnék. És minthogy Németország még gabnákban sem fedezi a szükségleteket, ki fizeti meg a termények nagy mennyiségét, melyet külföldről visznek be? Mert a személyes tulajdon megszüntetésével eltűnnek, tőke, a tőzsde, az egész pénzügyi világ, mert egyszerre veszi el minden állam- és más értékpapiros értékét. A vert érc aránylag csak kis mennyiségben fordul elő. Az iparral épügy lenne. Minden iparos és kereskedelmi intézet az összeség kezébe megy át és annak javára fejlesztetik tovább. De ekkor már hiányzik az értelmesség és a tőke; előbbi a gépies munka alá nyomatik és tőke annyi sincs, hogy a nyersterményeket és minden más országból hozandó természetmenny legyen megfizethető. Vagy azt hiszik a szocialisták, hogy Oroszország ingyen adja gabnáját a németeknek? Hiszen tönkre jutna a világkereskedés és a népek közti cserének vége szakadna. Épen azért tehát, mert ezen elmélet olyannyira örült, kell, hogy legyen ok, melynek folytán a tömeg az izgatók szólásmódjaitól félrevezetve a szocialistikus mozgalmak közzé veti magát. És melyik ezen ok?

A birtok különbözősége, mely néhány ember kezébe nagy gazdagságot halmoz, másrészt a nép nagy tömegét majdnem birtoktalanná teszi és e kettő közt többé-kevésbé többféle fokozatu középosztályt alkot, természetesen felkölti a birtoktalan osztály elégtelenségét, mely irigységig, sőt a birtokosok iránti gyűlöletig fokozódik és birtoktalánokat helyzetük megváltoztatása feletti gondolatokra vezeti. Ezen elégtelenség természetesen ősrégi. Kétségkívül vannak nagy népeiségek, melyekben annyira gyökeret vert a fatalizmus világnézete, hogy a türelmes és alázatos hódolatot eredményezi abban, mit a sors magával hoz. Továbbá minden nemzetnél találjuk a nyugalom és csend egy időszakát, melyben minden osztály megelégszik az osztályrészével jutott sorssal, melyet hiszen meg nem változtathat. De mindenütt, hol az általános szellem mozgásba jő, a művelődés halad, a szükségletek szaporodnak, az ethikus érzet gyengül, az élvágy terjed, növekedő mérvben lép előtérbe az alsó osztályokban az elégtelenség is. Így tudósít a

történelem is véres lázadások és súlyos álladalmi megrendítések felől, melyek ezen elégtelenségből, az elnyomatásból való szabadulási vágyból támadtak. Kétségkívül arra is tanít a történelem, hogy a szervezett társadalomnak az ily okokból támadt ellenfeleit mindenkor sikerült legyőznie. Mind ezen dolgok azonban jelenleg leghevesebb módon folynak be az u. n. munkásosztályra. Az egyéni öntudat ébredésével, a politikai szabadság elnyerésével, a politikai jogok gyakorlásával mindenkiben nő a szellem szabadabb működése. Körülnéznek, összehasonlítanak, követelőbbek lesznek, mindenütt megszorítást és kizsákmányolást látnak, a munkaadót ellenségnek tekintik, ki visszatartja az illetményeket. Az ily nézetek terjesztésére akadnak izgatók, bujtogatók. Az elégtelenség szenvedélyé lesz, harczra készülnek és a létező viszonyok felforgatásában remélik az üdvöt. De korszakunkban a humanitás és jog szelleme nagy terjedtséget nyert. Nem állunk többé talaján az okleveles előjogoknak, az ősi privilegiumoknak, melyek tulajdonosai tapotat sem akartak engedni. Fel is ébredt azért az óhaj, hogy a munkás osztály minden jogos óhajának eleget tegyenek és a valóban rossz állapotokon segítsenek.

Nos, a szervezett társadalom képes volt az ősi rab-szolgaságot eltörölni, a történelmivé lett jobbságát megszüntetni és minden államtagnak a jog és törvény előtti egyenlőséget és a törvényileg szabályozott személyes szabadságot megadni. Most azon kérdés előtt áll, hogy mint nyujtsa a szabad munkásnak hozzá illő, emberséges állást. Bajos kérdés ezen problema megoldása. Nézzük csak, hogy vallásunk álláspontjából kiindulva, hogy lehetne segíteni.

Állhatatosság és változékonyság.

Egyik jó, régi barátom, ki közös szülőhelységünkben e napokban jött hozzám látogatóba és kit, amint illik szívélyesen és vendégszeretően fogadtam ingerülten és bosszankodva tért vissza a városban tett sétájáról.

— Mi bajod, barátom? kérdém, amint haragosan a székbe vágta magát.

— Hát, felelé, N. N.-nél voltam, mert, mint régi iskolatársnak néki látogatásommal tartozni véltem. Pompás házában, gazdagon berendezett szobájában találtam. Egyenruhás szolgálta vezetett be a tanácsos urhoz. Ez az ember meg feszes előkelő modorban elém jő, végig tekint rajtam és nevemet kérdi. Miután megmondtam és örömet fejeztem ki a felett, hogy viszontláthattam, azt kérdezte, hogy mit kívánok tőle. Ekkor aztán magamrészről is végig mértem tekintetemmel, meghajoltam és szólanul elhagytam termét. Hát ne bosszankodjam? Hiszen mást sem akartam, mint őt látni és régi pajtásként üdvözölni; hiszen annak idején nagyon bizalmasak voltunk, harmadik volt a szövetségben és eléggé gyakran lakott jól az én vajaskenyereimből. És most? . . .

— Inkább nevetségesnek, mint bosszantónak látom a dolgot, barátom. Hát azóta voltál vele valamilyen összeköttetésben?

— Nem, de az ifjusági emlékeknek kell, hogy az ő

szívében is újból felébredjenek és hogy őt barátságos hangulatta ejtsék. Az, hogy ketten fáradságos uton csak közepszerű vagyonhoz jutottunk, míg ő, nem tudom, mily módon nagy gazdagságot szerzett és tiszteletbeli czimet nyert, csak nem lehet annyira lényeges barátságos viszonyunkra nézve, mely ifjuságunkban fennállott?

— Csodálkozom feletted. Hiszen ismered a zsidó közmondást, mely szerint a gazdagsággal a gondolkozási mód is változik. Senkisé is ad arra valamit, ha valaki azt mondja, hogy ezt, meg ezt a jót tenné, hacsak vagyona volna. Ha megvan a vagyona, akkor rendesen nem teszi mégsem. Ez régi tapasztalat. Természetesen, van alóla kivétel, melyről azonban mégsem szabad megfeledkeznünk. Azonfelül az évek folyamataiban megváltozik az ember. Változik testileg is, és szinte látom még, mint ijedztél, midőn most évek után megláttál. Vonásaidból olvasható volt: Hogy változott meg ez az ember! hogy megöszült! Mosolyogtam, mert meg nem gondoltad, hogy veled is így áll a dolog. De nem kevésbé változékonyak az emberek gondolkodás módja és nézetei. Sorsuk, környezetük váltakozása, mindenekfelett pedig megváltozott viszonyai hatnak értelmükre és kedélyükre, hogy egészen más iránynak és más tartalmuakká lesznek. Ez természetszerű és ezt számba kell vennünk. Megkísérelted, hogy a rég társal megtaláljad, de szerencse és gazdagság által teljesen megváltozott emberre akadtál. Ez minden és kell, hogy ebbe belenyugodjunk.

— És ezt te mondd? te, ki oly szívéllyességgel fogadtál, oly gyöngéd előzékenységgel bántál velem, hogy egészen boldoggá tettél? Köny csillogott a derék férfi szemében és megöleltük egymást. Nem, kiáltá, nem győzsz meg arról, hogy a gondolkodás módjának ily megváltozása nem volna gyalázatos és, hogy az állandóság ne volna erény!

— Nem is akarom ezt. Inkább kitünő és boldognak nevezzük azt az embert, kinek olyan a szive, hogy barátságot és szeretetet élte végeig megőrzi. De, ha általánoságban beszélünk, a bölcs király szavaira gondolok, hogy hát minden jó a maga idején, t. i., hogy a körülmények minden tulajdonságot jóvá, vagy rosszá bélyegeznek, hogy mi egy időben erény, más időben bűn lehet. Ha oly embert képzelsz, félreeső helységünkben, mint mindenütt, lesz ilyen is, ki nézeteire, erkölceire és szokásaira nézve egészen a ruházatig olyan maradt, minő ifjuságában volt; őt elavultnak, póriának, az élet megváltozott viszonyai iránt nem fogékonyak, nem társaságba valónak és mihasznának fogják találni és gunyt, megvetést szül maga irányában. E tekintetben tehát az állandóság bizonyára nem erény. Az, ki állhatatosságára hivatkozik, akaratos, nyakas, czivakodónak fog feltűnni és nem fogja becsülésünket kiérdemelni. Ezer esetben fog ártani önmagának és másoknak. A legkeservebb családi életet láttam, melyet az ilyen sajátság okozott.

— Mindenben igazat kell adnom, de belső szózat azt mondja, hogy, ha választhatnék ama állhatatlanság és ezen állhatatosság között, utóbbinak adnám az elsőbbséget.

Amaz iránt teljes bizonytalanságban vagyunk; sohsem tudjuk, hogy bizonyos pillanatban, hogy vagyunk vele, mit várhatunk tőle, hogy nem-e ellenkezőjét teszi-e annak, mit multja után ítélve tőle várhatnánk. A nagyvilágban, nevezetesen a politikában hiszen dicséri, ha valaki szavában és tettében állhatatos marad, míg mást hevesen gáncsolnak, mert időről-időre más véleményt nyilatkoztat és másképen cselekszik mint előbb. Ismertem férfiakat, kin ifjuságukban buzgó demokraták voltak és később fanalikus reakcionáriusokká lettek, ismertem olyanokat, kik előbb hívő orthodoxok voltak és idő multával istentagadókká lettek — nem tekinthetem ezt emberhez méltónak, vagy éppen dicséretesnek.

— Én sem, de mégsem helyeselhettem mindenben nézetedet. Lásd, barátom, a világ nem áll nyugton, nem nagyban, sem apróságokban! Az élet folyama majd jobbra, majd balra folyik, de mindig előre; az események, melyek hiszen az egyestől nem függnék, átváltoztatják az életet; a nagy találmányok, az új szükségletek, új nézetek megváltoztatnak minden jelenséget. Csak gondolj vissza arra, barátom, hogy voltunk ifjuságunkban és mikép változott a jelen, öntudatlanul tovább haladunk és csak, ha hosszabb idő lefolyása után visszagondolunk és a szemünk előtt lefolytak emlékébe merülünk, akkor lesz világossá, hogy a világ és benne mi, nem veszetegelt. Vagy meg kellene állnunk? Nem-e az ember hivatása, mely egész lényének felel meg, hogy folyton tovább fejlődjék, hogy tanuljon utolsó lélekzeteig, hogy új tapasztalatokat tegyen és azokat a régiekhez fűzze, vagy ezeket módosítsa és mindenesetre kiterjessze? Szemére akarod-e valakinek hányni, ha azt mondja: Előbb ez volt nézetem, megvizsgáltam a dolgot alaposan és most más véleménnyel vagyok, melynél fogva cselekszem és kell, hogy cselekedjem? Szabad-e csakhogy jelleme állandóságát bizonyítsa, visszautasítani a felismerést, hogy előbb tévedett? Igen, ha most tévedne és mégis e tévedéshez ragaszkodik, az sajnálatra méltó volna, de azért e férfus mégsem itelhetik el nézetváltozása miatt.

Barátom néhány pillanatnyi gondolkodásba esett. Aztán bizonyos izgatottsággal kiáltá:

— De, barátom, hiszen szinte megzavar ez a sok beszéd. Már fel sem találom magamat és utóvégre még dicséretreméltónak tekintsem azt az embert, ki oly gyalázatosan bánt velem? Ki arra gondolt csak, hogy ketten annyira megváltoztunk, hogy ő gazdaggá lett és, hogy én az ő mértéke szerint szegény ficzkó maradtam.

— Lassan, barátom! Ha nyugton meggondolod, minden oly világos lesz előtted, mint a hogyan e pillanatban lelke előtt lebeg. Te csak a hűtlen ifjúkori társra haragszol joggal, mert különben tekinteted meglátta volna az igazat. Állandóknak, szilárdoknak és hűeknek mindig kell, hogy legyünk kötelességérzetünkben, buzgalmunkban és kötelességünk teljesítésében. Itt helyén van a megintgáthatlan állhatatosság, ez feltétlen vallási és erkölcsi követelés. Ha idáig jutunk, ha szellemünket és kedélyünket ily állhatatosságra fejlesztettük, akkor életünk igazi czélját elértük. Ezen kötelességünk iránti hűségünkben nem szabad változnia semminek sem, ne ingathassanak meg

semmiféle körülmények, szükségletek, szenvedélyek. De e kötelesség azt is parancsolja, hogy meg ne álljunk, hogy minden jónak és igaznak nyilván tartssuk értelmünket és szívünket, hogy minden újnak ellenállás nélkül oda ne adjuk magunkat, de igenis megvizsgáljuk és, ha helyesnek találjuk, kövessük. De minden előrelátás mellett is tévedni fogunk; azonban ha mindig legjobb lelkiismeretünk és tudatunk szerint cselekszünk, ha tévedésünk folytán külsőleg kárt vallunk is, belső békességünket nem veszélyeztetjük. És most, drága barátom, egész belsőmet akarom eléd tárni. Eltem vezéresillaga bölcséink nyilatkozata volt: Ha vétkezni nem akarsz, ragaszkodjál ehhez: Tudd, hogy feletted mindentlátó szem, mindenthalló fül van, hogy minden tettetted fel lesz jegyezve, azaz, hogy minden szavunkért és tettünkért felelősök vagyunk Isten és ember előtt! Tudom ugyan, hogy sokan vannak, kik ezen és hasonló mondást túlhaladott álláspont gyanánt nevetik, de azt hiszem, hogy nem tudnak jobbat tenni és önmaguktól rabolják el az élet szilárd támaszát. Midőn ifjúságunkban, hiszen tudod, nagyon korán történt, távoztam az atyai háztól és világnak mentem, feltettem magamban és meg is tartottam, hogy mindenben, mit teszek, kérdelem magamat, hogy mit szólna hozzá atyám, mit anyám? És ez bizton vezérelt át az ifjúság veszélyein.

Társadalmi paedagogia.

Lapunk hasábjain a nemzetgazdasági mozgalom czime alatt cikksorozatot közlünk, melynek szerzője a közönségesen szocialismus név alatt ismeretes társadalmi bajokkal foglalkozva utal a Mózes törvényeiben rejlő orvoslásra és élénk színekben festi a felülről lefelé és visszont ható mozgalmak káros befolyását, de kevésbé terjed ki ezek veszélyessége megszüntetésére.

E cikkek után valóban jól esik olvasni a társadalmi paedagogia czim alatt e napokban megjelent füzetet.*) Szintén a társadalommal, bajaival és ezek orvoslásával foglalkozik. Élénk, figyelmünket lebilincselő módon mutatja az utat, melyen haladnunk kell, hogy az egész társadalmi lét megjavuljon. Nem annyira kétség, mint remény tükröződik vissza a munkában, melynek minden szakasza buzdítást, serkentést tartalmaz. A szerző nem korhol senkit, de int mindenkit. Alig ötven oldalra terjed a füzet, de gazdag szép eszmékben, idézetekben, példákban. Új tan alkotásához járul a szerző, ki az egyes emberek tökéletesebb nevelését, a társadalmi állapot észszerű javítását és a paedagogiai tudomány tervszerű kibővítését óhajtja elérni a társadalmi paedagogia tudományának megalapításával.

Az illető helyeken lehetőleg bőven foglalkozik hazánk viszonyaival. Már pedig tekintve az utolsó években történeteket, figyelembe véve a nemzetiségek és felekezetek még mindeddig meg nem szűnő egyenetlenkedést, viszályait, mind hazafias, mind felekezeti szempontból² kell, hogy méltassunk olyan tudományt, melynek célja az, hogy a tár-

*) Társadalmi paedagogia. Irta Lederer Abrahám, Budapest, 1886. Lampel Róbert bizománya.

sadalom minden tagja az állami és társadalmi intézmények nevelészeti mozzanatait belássa és hogy főképen a vezető szerepet viselő tagok hivatásukat paedagogiai szempontból fogják fel.

Ha követjük a szerző eszmemenetét, tiszta képét nyerjük céljának és eszközeinek. Az ember természete és célja fejtegetéseivel kezdődik a munka és e fejezet e mondatban összpontosul: Az embernek a természetben és a természettel, a társadalomban és a társadalommal kell élnie. Bő eszmei anyag szorul a társadalom lényege, természete, fejlődése és céljáról szóló fejezet szűk határai közzé, mely fejezetben a jó törvények és észszerű intézményeknek a polgárok jellemére gyakorló nagyhatású befolyásáról foglalkozik a szerző. A társadalmi paedagogia fogalma és célja czimű fejezetből a definitiót vesszük ki, mely szerint: A társadalmi paedagogia azon tudomány, mely minden hivatalnokot, bírót, rendőrt, újságíró, szerkesztőt, színészt, szinigazgatót, tudóst és művészt, munkaadót és munkafogadót, gazdagot és szegényt, magas és alacsony állásu embert arra tanít, mikép kell magas, vagy alacsony állásukat betölteni, széles és szűk működésű körüket felfogni, hog ezáltal saját jólétüket, különösen pedig a társadalom jólétét előmozdithassák. Ezután a tan felosztását találjuk és vajjon nem-e szép és magasztos azon tudomány, mely körébe tartoznak család, iskola, egyház, politikai község, állami intézmények, sajtó, nemesség és tőke, egyesületek, tudósok és művészek, orvosok, ipar és kereskedelem, a munkaadók és munkások paedagogiája.

Gyönyörű a társadalom eszményképével foglalkozó fejezet, mely valóban szép színekben, ideális vonásokban tárja elénk a tökéletes társadalmat. A jelen társadalom bajairól szólva leginkább láthatjuk, mennyivel jobb véleményben van szerző társadalmunk iránt, mint a „Nemzetgazdasági mozgalom“ írója. Nem tagadja ugyan a bajokat, de biztos kézzel mutat a javító eszközökre.

Gyakrabban utal hazánkra, figyelmeztet az igen kedvezőtlen szaporodási viszonyokra, a halálozások nagy mérvére, a börtönök túltömöttségére, de másrészt büszkén láthatjuk, mint sorakoznak hazánkfiak a külföld legkitünőbb bölcsészei, népnevelői és a társadalom leghiresebb javítói mellé.

Hasonló módon szól a tudomány többi részéről. Látjuk mint halmozott fel szerző e vázlatban nagy kötetnyi ismertetést. E füzetből merithetünk vigaszt; ha eszméi uralomra jutnak, nem lesznek nemzetiségi és felekezeti surlódások. Békeség és jólét fognak uralkodni. Érdek feszülten várjuk a munka folytatását.

Komor Gyula.

Zsidók az egyetemen.

Minden iskolai év végén, midőn a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem almanachja megjelenik, akad egy-egy lap, mely ezen alkalmat a zsidók rovására felhasználja és azon panaszt, hogy a zsidók az egyetemet egészen elárasztják, a legkülönbélebb színekkel bocsátja vi-

lágga. Nem czéлом ezen alkalommal e panasz jogosultsága iránt nyilatkozni, de mindenesetre esztelen beszéd, ha valaki azt mondja, hogy a zsidó ifjak kiszorítják a keresztényeket. Esztelen beszéd, mert az egyetemről senkit, a ki érettséget tett, kiszorítani nem lehet.

Ha azok az urak, a kik oly nagyon szeretik a zsidó ifjuságot szorgalma miatt korholni gymnáziumi vagy esetleg egyetemi hallgató korokban gyakrabban szagoltak volna az egyetem tájéka felé és most kevesebb rossz akarattal irnának, be kellene látniok, hogy a zsidó ifju önön erejére és szorgalmára támaszkodva boldogul csupán és éri el kitűzött czélját. A zsidó ifju nem számít arra, hogy csak legyen bármi módon is kezében az abszolutorium, majd itt lesznek a tekintélyes szülők, rokonok és barátok, hogy őt valami zsiros hivatalba beültessék a miniszteriumban, a megyénél vagy egyebütt. A zsidó jogász tudja, hogy csak munka által elérhető kiválóbb ismereteknek köszönheti azt, ha a keresztény kliensek egyik vagy másik keresztény ügyvéd ajtaja előtt elhaladva az ő ajtaján fognak majdan bepopogtatni.

Azt is felsorolták és hibául rótták föl a zsidó egyetemi hallgatóknak, hogy hány Kohn, Klein, Löwi, Weisz stb. ilyen tipikus zsidó név van az almanachban. Tökéletesen egyetérték velük. Ideje volna már, hogy a zsidóság ezeket a neveket részben német voltak miatt, részben meg azért is, mert élénken emlékeztetnek ama bizonyos sárga folt rendeletre, — elvesse. Ámde ez csak egyik oldala az éremnek. Kérdem, miért nem emelik ki dicsérettel, hogy ime 5—6 év előtt még alig volt egynehány magyar nevű zsidó az egyetemen s ma már szép számban vannak? Kérdem, miért nem buzdítják és korholják a Krvacsak, a Schweinschmalzinger, a Petru stb. efféle nevű más felekezetű egyetemi polgárokat, a kik között ugyancsak ritka madár, a ki német, román vagy tót nevét megmagyaritaná? Azt kérdezem végül, miért teszik, hogy mig egyfelől buzdítják a zsidót nyelve és neve megmagyarosítására, másfelől szóval és írásban a legotrombább módon gúnyolják a magyar nevű zsidót, legyen bár e név a legszerényebb és viselője a legérdemesebb?

E sorok czélja tulajdonképen nem is volt a rekriminációkba bocsátkozás; de hát a kinek valamije fáj, annak ajakán önkéntelen és akaratlanul is kiesordul a panasz. Ellenkezőleg oda akartam mutatni, hogy budapesti egyetemünkön a zsidó és nem zsidó ifjuság a legszebb egyetértésben halad előre és reméllem, hogy egy pár izgága újság írónak nem fog sikerülni a békét megzavarni.

Befejezésül futólag meg kell még emlékeznem ama cikksorozatáról, mely a helybeli nyolczperczentes újságban a klerikális Lubrich tanár tollából vagy sugalmazásából (Thewrek Árpád) megjelent. A legpiszkosabb módon támadja meg a zsidó egyetemi tanárokat, s főleg a bölcsészti karban ennek egyik igazi diszét, Kármán Mórt, a kinek élvezetes előadásait az egyetemi ifjuság tömegesen hallgatja valláskülönbség nélkül. Lubrich urat bizonyára az bántja, hogy Kármán fényes tehetsége az ő bigotteriától angyas sötét, bár vaskos compilációját még jobban elhomályo-

sitá, de kétségtelen, hogy a főrúgó a tandíj, a melyet az ifjak önkéntes örömmel juttatnak Kármánnak; tudják, hogy milyen portékát kapnak rajta. Elvégre is az összes zsidó egyetemi tanárok csak magántanárok, a kik kötelező tárgyakat illetőleg főcollégiumokat nem is adnak elő, s a kiket hallgatni akár soha sem kell. Hogy még is szívesen iratkoznak be hozzájuk, azt józanságukon kívül az okozza, hogy tudják, hogy a tudomány nem olyan portéka, a milyent a boltban árulnak, a mint ezt ama kimondhatatlan nevű fővárosi újság elég gyalázatosan állítani merészelte.

Végül még egyet! Hiába hizeleg ez a bizonyos hirlap az egyetemi hallgatóknak lépten nyomon, hiába tartja oda főleg a hiúbbak elé az ő aljas lépvecszejét, hasztalanul tész be minden apróságot, minden semmit, a mi az egyetemi ifjuság körében történik: ennek óriási többsége nagyon jól tudja, hogy csak egy véleménynyel lehet iránta minden józan és művelt ember, és ezen vélemény alfája és omegája: a megvetés.

b. s.

T A R C Z A.

Gróf vagy zsidó.

— írta Dr. Lehman. —

(Folytatás.)

„Grófné,“ hebegé zavarodottan József.

„Jójj keblemre, rég nélkülözött kedves Brunó fiam,“ mondá gyengéden a grófné.

A fiatal ember mereven állt mint a szobor.

„Én, grófnő, én az ön fia? Ön teved. A jel valamint a hasonlatosság csak a véletlen játéka. Én zsidó vagyok, egy zsidó fia!“

„Nem, te Brunó fiam vagy, kit en szívem alatt hordottam. Ama nyomorult zsidó, kit atyádnak tartasz, ellopott tőlem. Megtalálták nála a medaillont, mit egykor nyakadon hordtál és melyben atyád Dornbach gróf arczképe van.

„Hogyan, atyám Del Monte lopta volna el az ön gyermekét Grófnő ez lehetetlen!“

„Hisz ő maga bevallotta, hogy te nem az ő fia vagy; most gonoszságáért megérdemelt büntetését el fogja nyerni, már is a börtönben sinlődik.“

„Atyám a börtönben? Akkor rögtön Prágába. kell utaznom, hogy kiszabadítsam!“

„És engem anyádat, hiába hagyod epedni rég elveszett gyermeke után?“

József ezt már nem hallá, elsietett.

*

József a vasúti állomásra sietett és a legközelebbi vonattal Prágába utazott. Anyját és nővérét a legnagyobb szomorúságban találta, atyja még mindig a börtönben, és nem is volt kilátás, hogy egyhamar kiszabaduljon. Nevelő anyjának szavaiból értesült József arról, hogy ő nem Del Monte fia.

„Annál inkább, tartozom neked kedves anyám és atyámnak hálával,“ mondá a nemes ifju, mert pártfogásukba vettek és engem szeretettel és odaadással neveltek mint saját gyermeküket. Mi lett volna belőlem, ha nekem elhagyottnak, házatokban nem nyújtottak volna menedéket és nem tápláltak volna kebleteken.

József minden követ megmozdított, hogy nevelő atyját kiszabadítsa. De nem sikerült neki.

Midőn nemsokára Dornbach grófné fiával együtt Prágába érkezett, vonakodott József anyját meglátogatni, ha csak vissza nem vonja Del Monte ellen emelt vádját. A grófné hajlandónak nyilatkozott, ha József áttér a keresztény hitre. De József határozottan visszautasítá e feltételt.

Ez időben élt Prágában egy derék pap, Hubert barát, ki a keresztések rendjének tagja volt. A prágai egyetem bölcsészet tanára és mint ilyen József tanítója. Ehhez fordult a fiatal Del Monte — ezentul is így nevezzük őt — és nevelő atyja érdekében közbenjárását kérte. Hubert barát megígérte, hogy minden befolyását latba veti.

Midőn József a keresztések kolostorából távozott, mintha mögötte valaki „Dornbach grófot“ emlegetné, erre hirtelen megfordult és egy koros asszonyt pillantott meg, kinek testét rongyok fedték, arczán a bűn és nyomor jelei látszóttak.

„Dornbach gróf“ mondá az asszony, midőn József körültekintett, „örökké ifju és szép akarsz maradni, míg engem nyomor és szerencsétlenség tönkre tett? Nem szomorított meg elsőszülötted eltünése, kit én elloptam?“

József figyelmessé lett. A félőrült nő valószínűleg őt tartá az elhalt Dornbach grófnak. Talán itt rejlik a talány nyitja, mi atyját a tömlöczbe juttatta?

Visszasietett a kolostor ajtajához és kérte a kapust, hogy hívna ki Hubert barátot. Midőn ez kijött, elmondá futólag, mit éppen most hallott.

A barát néhány kolostorbeli szolgát hivatott és a nőt a kórházba kísérteté. Itt azonnal észrevették, hogy valami veszedelmes betegségben szenved, de gondos ápolás által mégis sikerült eszméletre hozni.

Midőn az idegen asszony egészsége annyira helyre állt, hogy összefüggőleg gondolkozhatott és beszélhetett, bevezetteté hozzá magát Hubert barát és felszólítá, hogy mondja el mit tud Dornbach gróf gyermekéről, a kiről a keresztések kolostora előtt beszélt.

Az asszony erre nagyon megijedt és azt mondá, hogy már nem emlékszik arra, hogy ilyesmiről beszélt volna.

„Leányom“ szólítá meg a barát nyájasan, „tudósítalak, hogy az orvosok állítása szerint a sir előtt állsz. A társadalom büntető keze már nem érhet többé, de ott fönnyár a menybeli bíró. Valld be bűnödöt, mit itt elkövettél a miért egy ártatlan szenved, hogy az égben kegyelmet nyerj.“

Ekkor sirásra fakadt az asszony, és megígérte hogy bevallja vétkeit. A nemes barát oda rendelte ezután a törvény bírót és jelenlétükben elmondá az idegen nő, hogy neve Marinka és Brünnből származik, hogy csábítója Dornbach Arthur gróf elleni boszúból gyermekét elrabolta és

egy kolduló zsidó családnak adta át, kik megígérték, hogy a gyermeket felnevelik.

Tehát Del Monte Rafael ártatlansága be lön bizonyítva.

Midőn a tapasztalt tényeket a grófnőnek elmondták, visszaemlékezett haldokló férjének szavaira: „Marinka meg van bosszulva.“ Most tehát minden világosan állt előtte.

Midőn Marinka iszonyú boszuját végrehajtotta bűn és nyomorteljes életet folytatott. Sehol sem talált nyugalmat, míg aztán félholtan Prágába jött és a mellette elhaladó Józsefben, tévesztve a hasonlatosság által, Dornbach Arthur grófot felismerni vélte. Három napra vallo-mása után meghalt.

Del Monte Rafaelt azonnal szabadlábba helyezték és visszaadták örvendező családjának. József szeretett nevelő atyja nyakába borult sirt és nevetett örömében.

„Atyám!“ mondá, „hogyan hálálhatom meg mindazon jótéteményt, mivel engem elhagyott árvát elhalmoztál?“

„Hadd csak édes fiam“ felelé Del Monte „annyi örömet szerezte nekem, a mióta szerencsés vagyok téged fiamnak nevezhetni, hogy gazdagon meg vagyok érte jutalmazva.“

Dornbach grófnét jelentették be. Midőn belépett Rafaelnek kezét nyújtott.

„Del Monte, megbocsútja-e azon nagy igazságtalanságot mit elkövettem,“ mondá a grófné.

„Megbocsátom grófné, hisz ön azt hitte, hogy igazsága van.“

„Fogadja tehát köszönetemet mindazon szeretett és gondos ápolásért, melyben ön és neje fiamat részesítették.“

„És te fiam,“ mondá a grófné Józsefhez fordulva, „még mindig vonakodol az anyai kebelre borulni, mely oly hévvel lüktet érted?“

József már nem állhatott többé ellen, karjaib zárta a síró anyát, miközben könnyei megeredtek.

József elkíséré anyját a szállodába, hol Benceze fivérével találkozott.

A testvérek is szívélyesen megölelték egymást.

„Bruno,“ mondá Benceze, „te most Dornbach ura leszel, mert jószágunk hűbérbirtok, melyek mindig az elsőszülöttre szállnak.“

„Kedves öcsém,“ válaszoló, „átengedem neked egész Dornbach-féle területet, mert a császár bizonyára nem fog vele egy zsidót megajándékozni.“

„Egy zsidót?“ kérdé esodálkozva Ágnes grófné, „csak visszatérsz talán atyáid vallására?“

„Ó nem, édes anyám, megmaradok abban a vallásban, a melyben nevelkedtem.“

„Szerencsétlen“, kiáltá a grófné, „bár soha se láttalak volna viszont.“

(Folyt. köv.)

H I R E K

A nagyváradai mintaintézet. Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy mielőtt az Auspitz-féle iskola zárvizsgái eredményéről szólnék, röviden megemlékezzem ez iskoláról, mely b. lapja olvasóit bizonyára érdekelni fogja. — Auspitz Adolf ur tanintézete 19 éve áll fenn Nagyváradon, s ez idő alatt szegődött állandó társává a kitűnő hirnév, melynek Auspitz Adolf ur tanintézete nemcsak Nagyváradon, hanem az egész országban örvendhet s a szó legszebb értelmében jogosultsággal bír. A vallás hű ápolása s a haza szeretete egyaránt beoltatnak ez intézet a gyermekeibe. Maga az intézet-tulajdonos kitűnő rendszert alkalmazó, derék tanfőúr, ki tanerőinek gondos összeválogatása, a 4 fi és 6 leányosztály lelkiismeretes felügyelete, finom tapintatos, bánásmódja és ritkán feltalálható rutinja által is megérdemelné a közönség elismerését, melyet saját, 27 éven át gyakorlott tanításának jelessége is igazol. Sajnos azonban, hogy a nagyváradai izraeliták nem pártolják kellőleg ezt a tanintézetet. Pedig, hogy e pártolásra mennyire érdemes az ideai zárvizsgálatok is bizonyítják, melyekre a tanfelügyelő távolléte miatt nt. Rimler Károly ág. ev. lelkész és tudós tanfőúr, mint annak helyettese, a községi iskolaszék részéről pedig dr. Berkovits Ferencz és Ullmann Izidor küldettek ki. Jelenvoltak még: K. Nagy Sándor, Biharmegye földrajzának jeles szerzője, dr. Kálmán József, ügyvéd, Winkler Lajos iskolaszéki tagok stb. Három napig tartottak e vizsgálatok s daczára az épen most folyó országos vásárnak és forró időnek, mindvégig szép számu érdeklődők kísérték feszült figyelemmel a zárvizsgálatokat. Első napon Auspitz Adolf ur maga remekelt. A IV. fi osztály növendékei mutatták be ismereteiket, s úgy szabatos feleleteik mint gyakorlottságuk meglepte a jelenvoltakat. Érdekes és fontos a felemlítésre, hogy az intézetbe ez évbe hat német születésű és ajkú gyermek járt, kik a gyakorlat és tanítás elvének helyes alkalmazásánál fogva ma jól beszélnek és írnak magyarul. A vizsgálatok alatt és szünetek között a kézimunka kiállítás, mely egy külön teremben igen izlésesen volt elrendezve, volt a látogatók ostromának kitéve. Mindenki dicsérte a szép és diszes munkákat, melyek között azonban legjobban tetszettek az egyszerűbb, de hasznosabb házimunkák. A szavallatok és énekek- (utóbbiak Auspitz Soma tanító ur, az intézet tulajdonos derék, törekvő fiának ügyes vezetése alatt) hasonlóan szép sikert arattak. Minden egyes vizsgálat után egy gyermek tartott zárbeszédet, mely után a vizsgáló elnök állott fel és kivétel nélkül minden vizsgán legnagyobb megelégedését fejezte ki.

— **A pesti orth. zsidó hitközség rabbija Schreiber** Joakim e héten rövid szenvedés után, élte 64. évében halt meg. Schreiber kedvelt lelkipás. tora volt az ő hitközségének, a hol nem csak talmudtudománya, hanem jámborsága miatt nagy tiszteletben állott. Rabbi Schreiber élénk részt vett a zsidó felekezeti pártharcokban, a hol ő a kienges-

telhetetlen orthodoxismust képviselte. Halála orthodox zsidó körökben nagy szomorúságot keltett, mert az ür, melyet rabbi Schreiber hátrahagyott, szerintök igen soká betölthetetlen lesz.

— **A zsidó gymnasium.** Igen helyesen említette föl a mult számban Dr. G. úr azt a nehézséget, melylyel egy zsidó gyermek a középiskolába jut s miután nagy fáradság után sikerült neki mégis bejutnia, azon gyötrelmeket miket néhány obscurus tanár részéről el kell tőnie. Minden adott alkalommal feltűntetik azon különbségeket, melyek keresztény és zsidó közt vannak, egyszóval nem mulik el alkalom, hogy a zsidóval ne éreztetnék, hogy ő zsidó. Ha a zsidó pl. a görög nyelvben (ez rajtam esett meg!) az első személy helyett harmadikat mond „tolakodó zsidó,” ha harmadik személy helyett elsőnt mond „önző zsidó” stb. stb. — Benn az iskolában elkülönítve a keresztényektől, iskolán kívül pedig kizárva a keresztények társaságából kell a zsidó ifjunak keserves gyötrelmek közt a nyolcz évet eltölteni. Önérzetes embernek arczába szökell a vér, midőn ama megalázásokra gondol, minek a középiskolában oly ártatlanul kitéve volt. Mondom ártatlanul, hacsak az nem rovatott fel vétkeül, hogy zsidó. Az édes, a kedves emlékeknek egy szála sincs, mely a középiskolai évekhez fűződnek, csupa kínos keserves emlék az...; a kiállott gyötrelmekkel lelkében, telve keserűséggel válik meg a zsidó ifjak nagy része a középiskolától. — Csodálatos — daczára, hogy majdnem minden középiskolát végzett zsidó ifju az ott eltöltött évekről jeremiádotkat zenghetne, — mondom csodálatos, hogy intező köreink nem látszanak minderről tudomást venni, annál kevésbé a dolgon segíteni. — Hova lesz a zsidó iskola termédek jövedelmé, hova keltik az iroda emberei a száz ezreket? — Nem vagyunk a számok birtokában, különben statistikailag is bebizonyítanánk egy zsidó felekezeti középiskola égető szükségét. Egyébiránt fölőleg volna ezt hosszan bizonyítani, ki szobája négy fala közé nem zárkozott s a viszonyokkal csak kissé ismerős is, belátja annak szükségességét és fontos voltát. Nem válaszfal akar ez lenni zsidó és keresztény közt, — mert azért nem volna kizárva pl. zsidó az evangelikus iskolából, épen úgy mint az evangelikus a zsidóból nem, — hanem csak a közművelődés egyik hathatós előmozdítója. A mint a protestans vagy görög kegyház tart felekezeti középiskolát, úgy tarthat és tartson a zsidó egyház is. Ez méltányos utriusque partis. — Többször pendítették már meg a zsidó gymnasium alapításának eszméjét, de ugyanannyiszor lenkni hagyták azt. Nem kell nem szabad engedni, hogy ily fontos és érdeinket annyira előmozdító dolog hajótörést szenvedjen!

— **Pályázatok, Sajó-Kazinczon** egy előimádkozói és anyakönyvvezetői állomás — 450 frt. évi jövedelem lakás és mellékjövedelemmel — betöltendő. Folyamodási határidő: f. é. július hó 25. — **Bátorkeszin** (Esztergom-megye) f. é. szeptember elsején egy kántori és egy községi szolga állomás betöltendő. Mind a kettőnek metszői képesítvénnyel kell birnia. Folyamodási határidő: f. é. aug. hó 15. — **Jász-Alsó-Szt.-Györgyön** tanítói állomás üresedett meg. Évi fizetés 220 frt és teljes ellátás. Folyamodási határidő: f. é. augusztus hó 1-ig.

• **Riunione Adriatica di Sicurta es. kir. szab. biztosító társaság Triesztben.** Ezen társulat évi rendes közgyűlése, melyen az 1885. forgalmi év zárszámadásai és üzletjelentése tárgyalatott, folyó évi június hó 23-án tartatott meg Triesztben; a terjedelmes, minden üzlet-

ágazatot feltüntető üzletjelentés rövid kivonatát következőkben ismertetjük: I. **Életbiztosítások:** 1885-ben 8.679,444 forint tőke és 18,599 frt járadékról lett kötvény kiállítva, 1885. decz. hó 31-én érvényben volt biztosítások 36.877,045 frt tőke és 81.237 frt járadékra rugtak, s e szerint a tiszta emelkedés 4.318,750 frt biztosított tőke és 13,787 frt járadék. Ezen osztály díjbevétele 308,304 frttal emelkedett mult év ellenében és 1.595,158 frtra rugott. Haláleset, túlélési és kiházasítási biztosítás fejében 695,285 frt fizettetett ki, mely összeg,ből 43,979 frt visszbiztosítókra esik. Azonkívül 144,081 frt függőben levő haláleseti és túlélési biztosítások fedezésére tartalékba helyeztetett. A díjtartalék 1885. deczember hó végével 7.447,390 frt volt, mely összegből 844,952 frt a visszbiztosítókra esik, s e szerint 526,388 frt tiszta emelkedés mutatkozik. — II. **Elemi (tűz-, szállitmány- és jégkár) biztosítások.** A díjbevétele ezen három ágazatnál 7.770,654 frt volt. Károkért 5.282,481 frt fizettetett ki, mely összegből 2.088,874 frt a visszbiztosítók terhére esik. Azonfelül 200,022 frt függőben levő károk fedezésére tartalékba helyeztetett. — **Viszontbiztosításra** ezen három ágazatban 3.137,244 frt adatott ki. A készpénztartalék a tűzbiztosítás ágazatnál 1.530,362 frt és a szállitmány biztosítási ágazatnál 14,374 frtot tesz ki. A több évi tűzbiztosítás díjtartalék tárczája 17.802,536 frtra rug. A Riunione létezése óta kerek 127 és fél millió forintot fizetett ki károkért. Az 1885. évi üzleteredmény igen kielégítő volt, mely kedvező eredmény eléréséhez többé-kevésbé minden ágazat hozzájárult. A nyeresemény 482,078 frt 24 kr, mely összegből első ízben 150,000 frt a jégkárbiztosítási tartalék emelésére és 45,335 frt 50 kr. az árfolyam ingadozás tartalékának emelésére fordított. A maradékból alapszabályszerűleg az általános nyereseménnyel 51,114 frt 50 kr csatoltatott, mely összeg, valamint az osztalék és a társulat hivatalnokai takaré- és nyugdíjpénztára részére adományozott összeg levonása után 183,235 frt 89 kr marad a részvényeseknek osztalékul. Az osztalék részvényenkint 55 frtban állapított meg (1884-ben 50 frt volt) és július hó 1-től kezdve fizettetik ki. — A tartalékok 1885-ben 825,445 frttal emelkedtek és december hó végével 9.815,268 frtra rugtak, mely összeg következőleg osztódik el: az életbiztosítási ágazat díjtartaléka 6,602,449 frt, — a tűzbiztosítási ágazat díjtartaléka 1.530,362 frt, — a szállitmány biztosítási ágazat díjtartaléka 15,374 frt, — a jégkárbiztosítás külön tartaléka 550.000 frt, — mérleg árfolyam-ingadozásának tartaléka 181,093 frt, — a B) mérleg árfolyam-ingadozásainak tartalékalapja 152,809 frt, — az életbiztosítási osztály külön nyereseménnyel 150,000 frt és a nyeresemény tartalékalap 633,181 frt. A közgyűlés által meghatározott alapszabály-változtatások a társulat alapszabályszerű tartamának meghosszabbítását és az évi közgyűlésekhez való meghívás idejének megrövidítését illetik. — Az alapszabályok értelmében történt választások eredménye: báró Reinelt Károly a trieszti kereskedelmi- és iparkamara elnöke és b. Morpurgo Marco az osztrák-magyar Lloyd-társulat elnöke igazgatóknak és pedig előbbi ismét, utóbbi az elhalálozott Landauer Gusztáv helyett választatott meg; Afenduli György és pojai gróf Alberti Emil felügyelővé újból megválasztatott.

* „Az Anker.“ A legutolsó évi zárlat szerint a halál osetre nyereseménnyel biztosítottak az évi díj 24%-kát kapják osztalékképen. Az 1885-ik évben lejárt gyermek-biztosításokra (E. táblázat) 37.2% nyereseménnyel osztalék esik s így minden biztosított 1000 frt. helyett nyereseménnyel együtt 1372 frt. fizettetett. Folyó év május hóban 660 bevallás 1.704.969 frt összeggel lett benyújtva. Kiállított 638 szerződés 1.576.495

frt tőkével. 1886 január 1-től benyújtott 3490 bevallás 9.245.590 frt összeggel, s kiállított 3337 szerződés 8.623.846 frt tőkével. A biztosítási állomány 1885 végével 73928 szerződésben 146.605,064 frt volt Fennállása óta a társaság lejárt biztosítások után 40 millio frtot fizetett. Díjtáblázatok s felvilágosítások a magyarországi vezértügynökségnél Budapest, V., Gizeltér 6. szám alatt nyerhetők. 1886. november 1-től Deák-tér 6. sz. a társulat saját házában.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni izraelita hitközség által szervezett elemi fi- és leány iskolán f. é. szeptember hó 1-től fogva három tanítói és két tanítónői állás betöltendő, melyre csakis oklevéllel bíró tanítók, illetve tanítónők, pályázhatnak.

A tanítók fizetése az első évre; 600—600 frt o. é.; s előnyben részesíttetnek, kik a héberben is kellő jártassággal bírnak.

A tanítónők évi fizetése 400—400 frt. o. é.; s előnyt nyernek azok, kik a kézi munkákban is képesek oktatni.

A véglegesítés az első sikeres próbaév eltelté után fog történni.

Pályázni kívánók kéretnek, hogy bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket legalább f. é. július 31-ig az alulírott elnökséghez beküldeni sziveskedjenek.

Debreczen, 1886. június 23-án.

Dr. Scheer Benó,
hitközségi elnök.

Az EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban

alapított 1850-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én	788,993,384 o. é. frt.
a társaság vagyona „ „ „	148,312,910 o. é. frt.
nyeresemény tartalék „ „ „	26,733,223 o. é. frt.
az 1884-ben kötött új biztosítások	
összege	316,436,495 o. é. frt.
az egész nyeresemény a biztosítottak közt osztatik szét	

Minden kötvény három év mulva megtámat hatlanná válik.

Magyarországra vezérképviselőség
Budapest, VI., Andrássy-ut 12. sz.